

dne 11. junija t. l. ob 10. uri predpoldne v šolskem poslopju v Sežani. — Vzpored:

1. Pozdrav predsednikov in poročilo. 2. Volitev namestnika in in dveh zapisnikarjev. 3. Poročilo okrajnega šolskega nadzornika. 4. Boj proti alkoholizmu v ljudski šoli, način in sredstva, katerih naj se poslužuje isti. 5. Podrobni učni načrt za posamezne mesece iz nazornega nauka, čitanja in spisja, pravopisja in slovnice za enorazrednice. 6. Poročilo knjižničnega odbora:

a) o stanju okrajne učiteljske knjižnice;

b) o blagajniškem stanju iste.

7. Volitev stalnega odbora. 8. Volitev knjižničnega odbora. 9. Nasveti. (Te je predložiti do 1. junija 1904 c. kr. okrajnemu šolskemu svetu.)

Nalogo, pod točko 4 navedeno, izdelaj sleherni učitelj in učiteljica ter jo pošlji potom šolskega vodstva c. kr. okrajnemu šolskemu svetu do 1. maja 1904.

To vabilo izdajam z ozirom na § 4 ministrske naredbe z dne 8. maja 1872. l. drž. zak. in uk. št. 68.

Te dni je izšla nova brošura: »Die Kronländer der österreichisch-ungarischen Monarchie.« — »18 Kartenskizzen in Farben. Mit Text.« — To brošuro je izdal Hans Kintz, c. kr. učit. na nemški drž. ljudski šoli v Trstu. Brošura stane 1 K 10 h pri izdajatelju. To brošuro je c. kr. naučno ministrstvo z odlokom od 4. avgusta 1903, št. 26.016, odobrilo in dovolilo, da sme rabiti v nemških ljudskih in meščanskih šolah. — G. izdajatelj H. Kintz je preskrbel izdajo tudi s slovenskim in italijanskim tekstom ter predložil delo c. kr. naučnemu ministrstvu v odobrenje. Ker bo to delo gotovo odobreno, ga priporočujemo šolskim oblastvom in učiteljstvu v obilno naročitev, zakaj tako brošuro bo lahko imela šolska mladina v rokah in tudi učiteljstvo bo lahko razpolagalo s takimi zemljevidi, ker so izšli tudi v velikem formatu (70×98) za obešanje na šolske stene in stanejo 14 K. — Smelo rečem, da je to delo izborna, in tako nazornega učila za zemljepisni pouk nismo še imeli v ljudski šoli. — —b—

Istra.

Iz Istre nam pišejo: Povsod po širni naši slovenski domovini se oglašča učiteljstvo. Štajersko, ki se mu ni potreba boriti za skorjico kruha, deluje pridno po svojih družtvih; Kranjsko imenitno vztraja v boju za kruh in za njim pridno ubira stopinje Goriško, le mi Istrani molčimo. Mogoče je vzrok našemu molku to, da se nam predobro godil. Ne, saj nismo nič bolje plačani kot so naši sosedi na Goriškem in tovariši na Kranjskem, a če upoštevamo še to, da nam vsa plačila I. vrste odnese učiteljstvo druge narodnosti, in draginja, ki splošno vlada v Istri, pridemo do sklepa, da se nam godi šo slabejše kot tovarišem na Kranjskem in Goriškem. Vzrok molku je le neka mlačnost, da, bolje rečeno, lenoba; vsak pričakuje, da se bo drugi boril, a ko bo priporjeno, bo že užival tudi on. Pri nas v Istri nimamo v deželnem zboru klerikalne in liberalne stranke, pač pa imamo slovensko in italijansko stranko. Ako povem, da se da slovenska stranka primerjati s kranjsko klerikalno, pa je jasno in očito, pri čem smo. Vem, da se dobe tudi med tovariši učitelji možje, ki mi bodo oporekali, a jaz sem prepričan, da ti možje imajo mreno na očeh in zato ne vidijo. Leta 1895. se je popravljal v deželnem zboru šolski zakon, in ta poprava je prinesla šolske takse, a slovanski poslanci so pomagali v to s svojo abstinenco. L. 1901. se je popravljal zopet šolski zakon, ta poprava je prinesla učiteljstvu mali

priboljšek, a zopet so slovanski poslanci pri tem le zavirali in gotovo ničesar pripomogli. L. 1903. t. j. v zadnjem zasedanju, je bilo določeno, da pride na dnevni red poprava učiteljskega penzijskega zakona. Tudi tu bi se bilo vsaj vdovam in sirotam nekaj izboljšalo, a glej smolo! — Nastopili so slovanski poslanci z obstrukcijo, in res je pomagalo! Učiteljski penzijski zakon ni prišel v razpravo, ker je zmanjkalo časa!

Sedaj pa naj mi še kdo reče, da niso istrski slovanski deželni poslanci verni drugi kranjskih klerikalcev!? Meni ne pomaga nič tudi oni zagovor, ki je bil v »Tovariševih« 34. števil. lanskega leta, ker se noče prijeti mrena mojih oči, za kar hvalim Boga.

Dr. Sitnež.

Društveni vestnik.

»Jubilejska samopomoč.« Društvenina za l. 1904. je ta mesec plačilna. Dotičnim, ki je še niso plačali, sem poslal položnice in jih prosim, da pošljejo čim prej 2 K 10 h. Člani, ki še niso vplačali za zadnji slučaj smrti († V. Jarc), imajo še poštno položnice in naj dpošljejo skupni znesek 4 K 10 h. Na društvenikih je, da je pravi red v knjigah. Opomini povzročajo delo in stroške.

Fr. Ks. Trošt

t. č. predsednik.

Štajersko.

Gornjegrajsko učit. društvo ima svoje zborovanje v nedeljo, dne 7. svečna ob 10. uri dopoldne v šoli pri Sv. Frančišku Ksaveriju. Ker so na vzporedu važne točke, kakor n. pr. o »Lehrerbundu«, o »Zavezi« i. t. d., se pričakuje, da se zborovanja udeležijo vsi člani in sploh vse učiteljstvo našega okraja. Tiste gospice učiteljice pa, ki še niso člani društva, opozarjamo na to, da je pač sveta dolžnost vsake učiteljske osebe biti v učiteljskem društvu in se udeleževati zborovanj. Kdor ne stori tako, daje sebi slabo izpričevalo stanovske zavesti. — Skupno kosilo je v gostilnici Moserjevi in naj blagovoli vsak, ki se želi kosila udeležiti, pravočasno naznaniti g. Terčaku, nadučitelju ksaverijanskemu. Odbor.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo je imelo dne 6. januarja t. l. prav dobro obiskan letni občni zbor, pri katerem se je namesto došedanjega tajnika, tov. Brinarja izvolil kot tak tov. Hinko Šumer, dočim je bil ves ostali odbor z vzklikom še za tekoče leto zopet izvoljen. Društvu sta na novo pristopila tovariš g. Glinšek ter tovarišica gospa soproga njegova, oba od Sv. Jurja pri Rogatcu. Iz preglednega tajnikovega letnega poročila se je razvidelo, da je bilo društveno delovanje v pretečenem letu precej živahno. Blagajnikov račun, ki se je pregledal in potrdil, je izkazal za pretečeno leto 69 K 20 h dohodkov, 55 K 05 h izdatkov, tedaj 14 K 15 h prebitka. Tov. Hinko Šumer je na podlagi statistike poročal o stanju društev »Selbsthilfe« in »Jubilejska samopomoč«. Prvo ima 640 članov in 15000 K rezervnega zaklada, slednje kot manjše ima 183 članov in 2600 K rezervnega zaklada. Da bi se slovenska »Samopomoč« mogla hitreje razvijati, bi bilo treba malo več agitacije. Kar se tiče naročevanja lista »Schul- u. Lehrerzeitung«, glasila štajerskega »Lehrerbunda«, je društvo storilo isti sklep kakor lani, namreč da se društveniki ne morejo siliti k naročevanju kakega lista. Od vseh navzočih je glasoval samo en član za obvezno, vsi drugi za neobvezno naročevanje tega lista. Kakšno nadaljno stališče ima društvo zavzemati napram »Lehrerbundu«, o tem se ni sklepalo, ampak ta zadeva pride pred občni zbor slov. spodnoštaj. »Zveze«.

Prihodnje zborovanje bo dne 2. februarja t. l. v Šmarju in sicer takoj po prihodu popoldanskega rogaškega vlaka.

Slovenjegraško učiteljsko društvo je imelo 6. prosinca svoj občni zbor. Častno so bile zastopane vse šole izven ene, ki dela vedno izjemo.

Žal naj jim je, ki so bili odsotni, da niso slišali novoletnega govora našega vrliga predsednika. Prešinjene s stanovsko zavestjo in z gorko ljubeznijo do poklica so bile besede, s katerimi nas je pozivljale k pridni udeležbi društvenih sestankov in vestnemu izpolnjevanju stanovskih dolžnosti.

Zavedajmo se — nam je klical — velike važnosti krepke organizacije, ne podcenjujmo pomena društvenih zborovanj. One naj bodo ognjišče stanovskih stremeljenj, vir stanovske samozavesti in navdušenja za poklic, vez, ki nas spaja k vzajemnosti in kolegijalnosti, shajališče tovarišev-somišljenikov, zatočišče onih, ki iščejo — tlačeni od težkih skrbi — razvedrila, tovariškega sveta in sočutja, novih moči za življenski boj — torišče resnega dela za stanovsko in občo naobrazbo. Sodelujmo vsi, vsak razmerno svojim močem. Ne bodimo tesnosrčni; vsak naj odkrito pove in zastopa svoje mnenje. Ločimo stvar od osebe. Naj se tudi časih duhovi razburjajo ter v hudem boju spoprimejo — liki svetlim iskram, ki odletavajo, kadar trešči jeklo ob kremen, se bodo rodile nove lepe misli in ideje in bistrili se bodo nazoni, navidezna nasprotja pa izginejo. Ljubimo vsekdar odkrit boj, a brez vseh osebnosti. Za svojo maksimo pa — izberimo: »Več sodelovati, manj kritikovati — to velja!« — Govoru smo se odzvali s krepkim »Živio!«

Volitev odbora je imela ta-le izid: Fran Vrečko, predsednik (Slovenji Gradec), Ivan Trobej, njega namestnik, (Slovenji Gradec), Janca Vrečko, blagajničarica (Šmartin), Rudolf Mencin, tajnik (Št. Ilj.)

Tovariš Arnejčič nam je potem podal temeljito in stvarno oceno Marinovega dela »Risanje v ljudski šoli«. Nedostatek je po njegovem mnenju, da ni pri vsaki risbi razviden nje nastanek s pomočjo pomožnih črt in postranskih risb. Obžaluje, da teoretiški del ni spisan v slovenščini, kar smo vsi pričakovali, ker je delo v prvi vrsti namenjeno slovenskim šolam.

Občno pritrjevanje je sledilo izbranim izvajanjem. Prihodnje zborovanje se vrši dne 19. marca v okoliški šoli slovenjegraški.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico je imelo svoje glavno zborovanje 7. dne januarja let. leta v mariborski okoliški šoli. S posebno dobro udeležbo se tokrat ne moremo ponašati. Skoro polovica članov se je odlikovala s svojo nenavzočnostjo. Vzroki so znani. Mnogo je še pač takih, ki so mnenja, da bomo tudi brez njih opravili, ter da bodo uživali tudi oni, kar bomo dosegli, pa ne pomislijo, da se bomo le takrat lahko veselili uspehov prizadevanj, če bo stal vsak posameznik vsak čas z orožjem v desnici na braniku, če bomo upoštevali in se ravnali po geslu: V združitvi je moč. — Popolnoma napačno in našemu stanu jako škodljivo je, odtegovati se društvenemu sodelovanju. Ne pozabimo nikdar stare resnice: Kdor ni z nami, je zoper nas!

Po običajnem pozdravu naznani načelnik, g. Avg. Požegar, da je čestital v imenu društva okrajnemu glavarju, g. grofu Attemsju k novemu letu. Ta se je zahvalil za prijazno čestitko ter izrazil društvu svoje najiskrenejšje želje. Načelnik se je udeležil kot odbornik 29. grudnia 1903. odborove seje »Lehrerbunda« v Gradcu. G. Killer je razlagal, kako je opazovati v učiteljstvu neko spanje, neko nazadovanje, ki pa utegne imeti za štajersko učiteljstvo slabe posledice; zakaj iz daljnih krajev »smrdi« po reakciji. Priporočal je tudi, da bi kolikor mogoče podpirali društvo »Lehrerschutz«, ker ne stojimo na popolnoma varnih tleh. Treba bi bilo torej storiti pravočasno potrebne korake, da bomo pripravljeni za vsak slučaj. Najprimerneje bi bilo, da se za to društvo na vsaki šoli pobirajo mesečni prispevki. G. Killer svetuje nadalje, naj skrbe posamezna učiteljska društva za to, da dobi učiteljstvo v okrajnih šolskih svetih več zastopnikov, najmanj dva, ter naj se že zdaj prav marljivo pripravlja na deželno učiteljsko konferencijo.

Zapisnik zadnjega zborovanja se odobri. Nato poroča g. načelnik o društvenem delovanju v pretečenem upravnem letu. Koncem l. 1902. je štelo društvo 49 rednih in 3 častne

člane. V l. 1903. so pristopili 4 novi člani, izstopila sta dva zaradi premestitve v drug šolski okraj. Društvo je imelo torej koncem l. 1903. 51 rednih in 3 častne člane. Ker ni bilo posebnih nujnosti, se odbor sam ni nobenkrat sešel. Društvo je zborovalo štirikrat. Pri prvem, drugem in tretjem zborovanju je predaval c. kr. okr. šol. nadz. g. dr. J. Bezjak o Kernovi teoriji o osebkju in povedku. Sklenilo se je, poslati zahvalo deželnemu in državnemu poslancu g. Robiču, ker se je pri zadnjem deželnozbornem zasedanju zavzel za odpravo krivičnega tretjega krajevnega razreda, ter zaupnico »Bundovemu« načelniku g. Killerju za njegovo vztrajno, nepristransko delovanje v prid štajerskemu učiteljstvu. Oba sklepa sta se izvršila po društvenem načelniku. G. Killer se je za izrečeno mu zaupnico tudi iskreno zahvalil. Izprožilo se je nadalje vprašanje o šolskih slugah ter določilo, da se spravi ta zadeva pred okrajno učiteljsko konferencijo. Koncem svojega poročila izrazi g. načelnik željo, da bi v tekočem upravnem letu vsi krepko in vztrajno delovali v prid našemu stanu in v prosepah šolstva ter da bi se prav marljivo oglašali za predavanja.

Blagajniške razmere tokrat niso bile tako ugodne kakor v l. 1902. Temu je vzrok, da se niso odzvali vsi člani svoji dolžnosti. Navzlic temu kaže blagajnica 57.75 K prebitka. Pregledovalcem računa se izvolita gg. Jos. Čonč in Jos. Vođušek ter najdeta vse v najlepšem redu.

Iz poročila zastopnika v okrajnem šolskem svetu, gosp. Avg. Požegarja, smo z velikim zadovoljstvom povzeli, da naš okrajni šolski svet ni nasprotnik, ampak velik prijatelj šolstva. Da pa navzlic temu ne gre vse vedno po želji nekaternikov, temu je krivo deloma občinstvo, deloma pa, žalibog, učiteljstvo samo. To bi naj skrbelo v prvi vrsti samo za ugled našega stanu s tem, da deluje učiteljsko osebje posameznih šol v medsebojni slogi in sporazumljivosti. Učiteljstvo naj bi stalo vedno na stališču pravega človekoljubnega moralnega življenja. — Na predlog g. M. Lichtenwallnerja se izreče g. Požegarju za njegovo uspešno, nepristransko delovanje v okr. šolskem svetu zahvala in zaupanje.

Prihodnja točka dnevnega reda — volitve — je izostala, ker se je potrdil enoglasno prejšnji odbor ter isti tudi sprejel svoje mandate. Za upravno leto 1904 je torej sestavljen tako-le: Načelnik: g. Avg. Požegar (Žitečka vas), načelnikov namestnik: g. ravn. M. Nerat (Leitersberg — Krčevina), tajnika: gg. Ulrik Hauptman (Žitečka vas) in Miroslav Pučelik (Leitersberg — Krčevina), blagajničar: g. Fr. Lichtenwallner (ravnotam), odborniki: gg. Jos. Lasbacher (Ruše), Konrad Mejovšek (Reka), Jernej Črnko (Jarenina).

Društveni sklepi:

1. Zborovali bomo kakor doslej prvi četrtek vsakega drugega meseca; prihodnjič torej 3. dne marca. Zborovanje se bo naznanilo v »Učit. Tov.« in v »Steir. Schul- und Lehrer-Zeitung«.

2. Društveni odbor določi program, po katerem bomo delovali v tekočem upravnem letu, in sicer v pedagoško-didaktičnem in stanovskem oziru.

3. Da se načelniku breme nekoliko olajša, prepusti isti poročilo o kakem event. dopisu enemu izmed odbornikov.

4. Uvede se vprašalna skrinjica.

5. Blagajničar piše ob koncu leta vsem tistim, ki dolgujejo udnino za tekoče leto, da isto plačajo. Kdor se ne odzove svoji dolžnosti, se ne bo smatral več kot član društva. Tisti udje, ki še doslej za l. 1903. niso plačali članarine, naj se javijo, ali še žele biti člani društva ali ne, sicer se črtajo.

6. Tisti člani, ki pri tem zborovanju niso bili navzoči, pošljejo naročnino »Bundovega« organa v znesku 3.60 K g. Otterju v Wind-Hartmannsdorf ter članarino za »Lehrerbund« v znesku 40 h g. Schreithoferju v Tillmitsch pri Lipnici sami.

7. Učiteljstvo se prosi, da priporoča in razširja med ljudstvom »Kmetovalca«.*

Ormoško učiteljsko društvo je imelo dne 17. januarja t. l. v Ormožu pri povoljni udeležbi svoje glavno zborovanje. Navzočih je bilo 24 članov.

* O našem listu pa niste ničesar sklepali? To ni lepo!

Društveni načelnik Ernest Slanc omenja učiteljstva in šole se tikajoče uspehe, ki si jih je štajersko učiteljstvo v pretečenem letu priborilo po svoji slogi in vztrajnosti. Seveda nas ti vspehi še niso popolnoma utešili, a bodo nam naj v izpodbudo v nadaljno skupno, edino in poštvalno delovanje.

Ker se »Lehrerbund« neustrašljivo poteza za zahteve vsega štajerskega učiteljstva, in ker je štajerskemu učiteljstvu že dosti izvojeval, pritrudi naše društvo »Lehrerbundovim« pravilom, ki določujejo, da mora biti vsak član »Lehrerbunda« tudi naročnik »Steierische Schul- und Lehrerzeitung«. Sklene se društveno udnino zvišati na 6 kron, od katerih se plača naročnina za »Steierische Schul- und Lehrerzeitung« in prispevki za »Zavezo avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«, za »Zvezo štajerskih slovenskih učiteljev in učiteljic« in za »Lehrerbund«. Na ta način v eno celoto zvezano in zavezano učiteljstvo mora vendar biti enkrat uslišano, če pride klic iz črez dve tisoč grl vedno za eno in isto: Dajte nam, kar nam gre! Da pa mora vsak slovenski učitelj in vsaka slovenska učiteljica biti naročnik »Učiteljskega Tovariša«, je pač umevno. Saj se je 44letni »Učiteljski Tovariš« tako ojunčil in ohrabil, da ga pač lahko z vsakim najboljšim stanovskim listom primerjamo. Ni številk, v kateri bi ne branil ognjevito svojih stanovskih tovarišev, ali se z jekleno vztrajnostjo ne potezal za našo boljšo bodočnost.

Društvo ima 38 članov, in sicer 30 rednih, 4 izvanredne in 4 častne člane. V pretečenem društvenem letu je bilo 5 zborovanj in 3 odborove seje. Letnih dohodkov je bilo 60·13 K, stroškov 33·90 K; čistega prebitka je torej 26·23 K. Na dolgu je 12 članov 40 K.

Za načelnika je bil izvoljen Anton Porekar, nadučitelj na Humu. Nov odbor pa je tako-le: sestavljen: podnačelnik: Simon Bezjak, nadučitelj pri Sv. Tomažu; blagajnik: Josip Rajšp, nadučitelj na ormoški slovenski šoli; tajnik: Adolf Rosina, učitelj na ormoški slovenski šoli, ter odbornika: Micika Žolnir, učiteljica pri Vel. Nedelji, in Anton Kosi, učitelj v Središču. — Nadučitelj Ernest Slanc se je izvolitvi za načelnika kakor v odbor odločno odpovedal. Prihodnje zborovanje se vrši 3. marca v Ormožu.

Uč. društvo za ptujski okraj je imelo svoje glavno letno zborovanje dne 7. prosinca 1904 v okoliški šoli ptujski. Udeležba je bila tokrat še precej povoljna, vendar smo še pogrešali marsikatero in marsikatero, ki bi bil sicer moralno primoran, udeležiti se skupnega delovanja. — Ker je bil predsednik g. Fr. Šorn zadržan, udeležiti se zborovanja, je temu zborovanju predsedoval njegov namestnik g. Ivan Kaukler. Ta je vse navzoče prav srčno pozdravil, posebno še gosta g. Stampala, izrazil svoje veselje nad precej dobro udeležbo ter naznanil, da sta društvu na novo pristopila 2 člana, in sicer Okorn Vinko ter Korže Janez. Prečital je tudi pismo zadržanega dosedanjega predsednika, s katerim se ta zahvaljuje za dosedanjo čast in zaupanje, hkratu pa odklanja vsako zopetno izvolitev, ker je že itak z delom preobložen. Potem se je prešlo na dnevni red. Zapisnik zadnjega zborovanja je bil neizpremenjen odobren. Iz poročila tajnikovega je razvidno, da je društvo v preteklem letu sedemkrat zborovalo in marsikaj koristnega ukrenilo v prid šole in učiteljstva, a storilo bi bilo lahko še mnogo več, ko bi ne bilo med nami toliko mlačnežev. — Pri nekaterih društvih primejo takoj vsakega posameznega člana, če ga enkrat ni k zborovanju in se dovoljno ne opraviči, v našem društvu so pa celo taki, katerih ne vidimo nikoli pri zborovanju. Mogoče mislijo, da storijo že s tem svojo dolžnost, če plačajo udnino, pa temu ni tako. Vsakega pravega učitelja veže moralna dolžnost, da se udeležuje posvetovanj v prospah šole in našega stanu. Nihče naj ne misli; saj bodo brez mene tudi opravili. Ko bi vsak tako mislil, potem pa društvo itak nima več pomena. Pri blagajnikovem poročilu smo videli, da je imelo društvo v pretečenem letu 112 K dohodkov in 119 K stroškov, primankljaja je torej 7 K. Da imamo primankljaj, je krivo to, ker vsi člani ne izpolnijo svoje dolžnosti o pravem času. — Pregledovalca računov sta iste pregledala in našla v najlepšem redu. — Tajniku in blagajniku se je izrekla zahvala.

Temu je sledila volitev odbora. Ker je dosedanji poštvalni predsednik g. Fr. Šorn odklonil morebitno zopetno izvolitev za predsednika, je bil izvoljen kot nov predsednik g. Iv. Kaukler, nadučitelj na okoliški šoli ptujski. Dalje so bili izvoljeni tovariši in tovarišice: Šorn Franc, podpredsednik, Druzovič Henrik in Luknar Marija, tajnika, Kaukler Valentina, blagajničarica, Kajnih Valentin, knjižničar, Druzovič Henrik, pevovodja, ter Meško Franc in Vauhnik Mihael, odbornika.

G. Fr. Podobnik iz Hajdina je predlagal, naj se opozori odbor »Slov. Šolske Maticice«, da v prihodnje ne da več tiskati svojih knjig v »Kat. tiskarni« in sploh v takih tiskarnah ne, kjer se tiska kak učiteljstvu sovražen list. Večino udov »Šol. Maticice« tvorimo le napredni učitelji, naj nas odštejejo in videli bodo, kaj jim ostane. Sami si vendar ne smemo spleitati vrvi, s katero nam hočejo zadržati vrat . . .

Na predlog tov. Ant. Peseka iz Narapel pa se je izrekla enoglasno solidarnost s kranjskim učiteljstvom, ki mora toliko trpeti od klike dr. Žindre.

Slovenje-bistriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 7. prosinca v Slov. Bistrici. Udeležba je bila dobra. Navzočih je bilo 20 članov.

Ko se je odobril zapisnik zadnjega zborovanja in za beležil pristop gg. Elise Vagaja in Terezije Zevnik, nas je prav prijazno pozdravil g. predsednik Jos. Sabati. Med drugim je tudi omenil, da se pollašča učiteljstva neka mlačnost zaradi nekaterih pridobitev zadnjih let, kakor n. pr. regulacije plač, pokojninskega zakona, discipl. zakona itd. Ali je s tem že vse storjeno? Ali hočemo pri tem ostati? Dela je še mnogo, toliko ga je, da še v decenijah ne bomo počivali. Na delo torej!

Nato sklene društvo, da bo prispevalo k rezervnemu fondu »Zaveze« in »Lehrerschutzzverein.« Pri vsakem zborovanju se pobira od prisotnih članov po 20 h; koncem leta pa se pošlje polovica prvemu, polovica zadnje imenovanemu društvu. Tudi naročnina za »Schul- und Lehrerzeitung« se naj izroči blagajničarici. Pobirala se bo pa meseca marca in avgusta.

Po poročilu g. predsednika o zborovanju juž. štajerske učit. zveze, v katerem opozori na velevažnost te zveze, je sledilo predavanje gdč. Ozane »Ovire našemu ugledu.« Korenita izvajanja, ostra sodba in lepo predavanje nas je presenetilo. Vsestransko priznanje naj ji bo plačilo za trud!

Nato nam je poročala gdč. blagajničarica O. Feigel o gmotnem stanju našega društva. Dohodkov je bilo 57·20 K, stroškov 42·61 K; torej je 14·59 K prebitka.

Zadnji del dnevnega reda je bila volitev. Predsednikom je bil izvoljen mnogozaslužni g. Jos. Sabati, ki prevzame s tem šestokrat vodstvo našega društva, podpredsednikom naš občaspoštovani starosta, g. G. Polanec. Nadalje je bil izvoljen tajnik g. R. Košar, blagajnik gdč. O. Feigel, pevovodja g. J. Kokl, vodja godbe g. G. Polanec. V odbor so prišli gg. O. Vobič, J. Kokl in S. Šerbak.

Goriško.

Občni zbor ajdovske podružnice goriškega učiteljstva. Na vabilo odbora se je zbralo dne 10. decembra 1903. v prijazni šoli v Dobravljah lepo število ajdovskega učiteljstva. No, seveda manjkali so tisti, ki jim je maril vse drugo, samo stanovsko gibanje ne. Radi bi tudi vprašali: Čemu branijo svojim podrejenim učiteljem prihod k zborovanjem? Radi bi znali: zakaj gredo vsedrugam, in dobi se jih tudi tam, kjer bi bilo bolje, da bi ne šli, samo k občnim zborom — ne.

Tovariš Tomažič otvori zborovanje, a hitro poudarja, da spet manjka ena in ista compania bella. Dolce far niente! Da nato besedo tovarišu Medveščku, ki nam je podal lepe misli o volilni pravici.

Vse volimo! Državne poslance, deželne in občinske itd. To je prav, ali kako volimo in kdo voli, to je drugo. — V srednjem veku je veljalo stanovsko zastopstvo poleg absolutizma. Deželni stanovi (graščaki in višja duhovščina) so imeli oblasti: denar in vojske v državi; bili so država v

državi. Zastopstva mest so stopila proti koncu sedanjega veka. — Kmet in delavec nista imela nikakih volilnih pravic, bila sta brezpravna. — Šele z ustavo si je pridobil mali mož v 19. stol. nekoliko volilne pravice. Izvzemši 5. kurije se voli le na podlagi posestva in davka; a ne krvnega in posrednega.

Ker današnje volilno pravo ni pravično razdeljeno med vse sloje naroda, zato se glasi: dajte nam tajno, direktno in občno volilno pravico.

Tovariš Možina pravi, da se danes bije boj za volilno pravico; zlasti delavstvo je zato vneto. Dobe se danes tudi ljudje, ki se pehajo za to, mari jim je pa toliko kolikor za lanski sneg. Posebno na Kranjskem se bije ta boj med klerikalno in liberalno stranko. — Klerikalcem pa ni za stvar, ampak le za nadvlado! — Tovariš Mrmolja omenja: Tudi jaz se strinjam z vsemi točkami vol. prava; a nekaj je, ki nas tišči. Da bi bilo ljudstvo omikano, da, a ono ni. Temu je pri nas pripomogla duhovščina, ki je ljudstvo učila do leta 1870., a izkazala se je za slabega učitelja. Kanzelparagraf naj se uvede. — Tovariš Medvešček zagovarja vse svoje in dodaja: Učiteljstvu je dolžnost, da ljudstvo poučuje. Učiteljstvo naj kaže pot. Mi moramo imeti svoje prepričanje, ne pa, da nam je drugi vsiljujejo.

Možina reče, da se strinja z vsem. Naša šola pa je naredila v dobi 30 let veliko; čudežev ne smemo zahtevati. Ljudstvo naj se izobrazuje povsod: v šoli, na shodih.

Predsednik stavi predlog Medveščkov na glasovanje, ki je bil tudi sprejet.

Dobi besedo tovarišica Lavrenčič, ki nam poroča o učiteljici in njenem stališču. V lepih besedah pojasni težavni položaj ljudske učiteljice na kmetih napram šoli, v privatnem in javnem življenju. Ponosne so učiteljice, da so učiteljice, ker se v tem stanu dožene največ omike, ki je mogoča slovenskim dekletom pri njih gmotnem stanju. Učiteljem je dovoljeno večje plačilo, a nam ne. Imamo isto delo. Zahvaljuje se, da se borimo zanje. Toži, da morajo učiteljice sedeti celo življenje pri tuji mizi in spat v tuji postelji.

V javnem življenju bi si želele več prostosti. Njim ni treba straž, one se same zavedajo svojega dostojanstva. Doma ne more človek vedno čepeti. Dobra družba človeka razvedri. Gibljimo se prosto, nastopajmo samostojno. Manjka nam emancipacije. Gospodična obsoja z rezkimi besedami celibat učiteljic. Kliče: Združimo se, gg. tovariši, pa nam bodite vedno podpiratelji.

Medvešček pravi: Veseli me, da je gospica iz srca povedala, kje jih črevelj žuli. Vedno sem se potezal za vas, a bile so učiteljice našim težnjam zapreka.

Celibat je velika oslarija. Povsod bo že kmalu odpravljen, a na Goriškem ne.

Delovanje zunaj šole je do sedaj bilo ničevno. Upajmo, da se izboljša. Nastopite tudi ve, kjer je vaš tovariš. Zbirajte okolo sebe krog žen in deklet, učite jih.

Možina: Vidimo, da so ženske narodna zapreka. Ženske hodijo le v cerkev. Lepo bi bilo, da bi imele učiteljice v svojih vaseh društva, kjer bi poučevale petje, gospodinjstvo i. t. d.

Mrmolja pravi: Ženske so si zabile enkrat v glavo, da so pod okriljem moških in zato spe. Bile so malo samostojno misleče. Bile so orodje tistemu, ki jim je znal dobro dvoriti.

Mrljak pravi: Učiteljice so si vteple v glavo, da so nežni spol, a ta nežni spol ni, da bi se spustil v politično življenje. Njega naj varuje močnejša moška pest. A, drage, več poguma, več srca bi vam trebalo.

Medvešček: Opirajo se vrata v javnost. Samostojno delo za stan, za narod. Mi smo ponosni na vas, ker imamo omikano ženstvo v stanu. Govorimo take stvari, ker želimo, da bi bile z nami enakopravne. Ven iz šole!

Predsednik pohvali gospico Lavrenčičevo. Pravi, da se danes marsikaj zdi nemogoče, a s časom pride vse. Stavi na glasovanje ta predlog: Učiteljice naj si ustanove v vaseh društva; pri vsakem zborovanju naj ena poroča o učiteljičnih težnjah. Sprejeto.

Tovariš Tomažič poroča o našem stališču po konferenciji. Smo vedno na mestu. Že znane stvari o jako perečem učiteljskem vprašanju, se niso rešile in tudi se ne bodo. Predlogi niso prišli na dnevni red konferencije, le ker so prišli z naše strani. Stališče naše po konferenciji je še suho, ker nismo ničesar dognali. Delajmo, pomagajmo si sami. Predlaga: Predloge, tičoč se našega gmotnega stanja ali pa tudi dotikajoče se naših pravic pri konferencijah, branimo z vsemi močmi. Zato naj se taki predlogi predložijo učiteljstvu že pred konferencijo, to naj potem ustvari svoje stališče in eventualni nastop pri konferenčnem zboru v prilog svojih zahtev. Sprejeto! Nato predsednik zaključil zborovanje.

Književnost in umetnost.

»Popotnik« ima v letošnji I. številki to-le vsebino: 1. V. Bežek: Moj odgovor. — 2. Požegar: Preveč ne bo nikdar. — 3. Ivan Ivanovič; Šolstvo v tujini. — 4. I. Šega: Pedagoški utrinki (LXXXIX.—XCIII). — 5. Književno poročilo. — 6. Razgled. Listek. — Pedagoški paberki. — Kronika.

»Knjižnica za mladino«. — Urejuje E. Gangl, učitelj na pripravljalnici mestne realke v Idriji. Tiska in zalaga »Goriška tiskarna« A. Gabršček v Gorici. Po daljšem prestanku izide v marcu 29. knjiga te knjižnice, namenjene naši mladeži. Ni častno za naše šolstvo, da se mora boriti to podjetje s tolikimi težkočami. Edino dežela Goriška stori svojo dolžnost. Med dosedanjimi naročniki, katerih ni bilo 400, je bilo na Goriškem naročenih čez 200 iztisov, torej nad polovico vseh. — Naravno, da je bilo treba počakati z nadaljevanjem toliko časa, da založnik proda kaj knjig ter krije vsaj glavne troške. — Po posredovanju založnika samega je kupil »Narodni sklad« v Gorici za šole gradiščanskega okraja (Njen laški okrajni š. svet nič ne stori za slov. otroke) za 300 K knjig (seveda s 33 $\frac{1}{3}$ % popusta), enako »Trgovska obrtna zadruga« otrokom v Gorici tudi za 300 K. Tem sta se pridružili dve štajerski posojilnici — in tako je prodano toliko knjig, da je večina primankljaja pokrita. — Zategadelj bo založnik dalje poizkušal srečo, ali je mogoče dobiti toliko naročnikov, da bi »Knjižnica za mladino« lahko izhajala brez takih desperatnih poizkusov ter bi ji bil obstanek zagotovljen.

»Knjižnica za mladino« izide letos v štirih trdo vezanih knjigah povprečno po 12 tisk. pol obsežnih. Naročnina znaša s poštnino vred 3 K 20 v. ali 1 gl. 60 kr., t. j. po 40 kr. za vsako knjigo — kar je prav nizka cena.

Prosimo vse gg. tovariše, da pridobivajo naročnike. Vsaka šola bi morala dobiti vsaj po toliko iztisov, kolikor je razredov. — Najbolje je, ne odlašati, marveč takoj oglasiti se ter poslati naročnino na naslov: »Goriška tiskarna« A. Gabršček — v Gorici.

Knjige »Slov. Šolske Matice« so izšle. Oceno prinesemo v bodočih številkah.

Izgubljena sreča. Spisal Rudolf Vrabl. O knjižici kaj več prihodnjič.

»Knajpovec.« Izhaja zadnji dan vsakega meseca v zvezkih, obsežnik 16 strani. Glavni urednik J. Okič-Jereb ravnatelj Knajpovega zdravilišča v Krapini. — Izdaja ga založarna »Goriška tiskarna« A. Gabršček v Gorici. Letna naročnina 2 K. Vse prijatelje Knajpovskih naukov vabimo k sodelovanju. Spise, dopise itd. je pošiljati uredniku v Krapino, naročnino in oglase na upravništvo lista v Gorico. Naslov: Upravništvo lista »Knajpovec« v Gorici.

»Slovenski Sokol.« V Ljubljani je začel izhajati nov list »Slovenski Sokol«. Ime pove smoter. Na leto stane 2 K 50 h. Izhaja vsakega 25. v mesecu.